Γυναίκες και παιδιά σε πολεμικές συγκρούσεις

Της Indrani Iriyagolle*

Η προστασία των γυναικών και των παιδιών σε καταστάσεις πολεμικής σύγκρουσης και το ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν ήταν ποτέ πιο επίκαιρα και επείγοντα για τις ίδιες τις γυναίκες όσο σήμερα, και γι' αυτό αποτελούν θέματα συζήτησης αυτού του Συνεδρίου. Στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών δείχνουν ότι υπάρχουν πάνω από 20 εκατομμύρια «εκτοπισμένα άτομα» εντός των συνόρων της χώρας τους. Πρόσφυγες και άτομα που χρήζουν προστασίας και βοήθειας ανέρχονται σε:
9,797,208 στη Μέση Ανατολή και Νότιο Ασία
5,441,350 στην Αφρική
736,600 στην Ευρώπη και Βόρειο Αμερική
592,100 στην Ανατολική Ασία και τον Ειρηνικό
118,950 στη Λατινική Αμερική και Καραϊβική.

(Η Σρι Λάνκα δεν περιλαμβάνεται σ' αυτά, λόγω έλλειψης επαρκών στοιχείων).

Οι περισσότεροι απ' αυτούς είναι γυναίκες και παιδιά, και πολλοί ζούνε σε αναπτυσσόμενες χώρες των οποίων τα περιορισμένα αγαθά και προστασία μόλις και μπορούν να υποστηρίξουν τις ανάγκες των δικών τους πολιτών. Βία, ένταση, ολική παραγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ερήμωση και φτώχεια επηρεάζουν τις γυναίκες και τα παιδιά περισσότερο από τους άνδρες.

Αναφέρουμε εδώ μόνο μερικές χώρες με πρόσφυγες όπως το Ιράκ, το Αφγανιστάν, Παλαιστίνη, Αιθιοπία, Βιετνάμ, Κεντρική Αμερική (Νικαράγουα, Μεξικό, Γουατεμάλα) κ.λπ.

Η Παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έγινε ευμενώς αποδεκτή από τις γυναίκες, γιατί βασίστηκε στην «ισότητα όλων των ανθρώπων» και «εναντιώθηκε σε όλες τις μορφές της διάκρισης».

Άρθρα 1-5 καθιερώνουν θεμελιώδη δικαιώματα.

Άρθρα 6-12 έχουν σχέση με τα νομικά δικαιώματα και την προστασία.

Άρθρα 13-16 με τη μετακίνηση και την εγκατάσταση, και δικαιώματα της εθνικότητας, του γάμου και της θρησκείας.

Άρθρο 17 με την περιουσία.

Άρθρα 18-19 με την ελευθερία γνώμης και έκφρασης.

Άρθρα 22-25 με τα κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα.

Άρθρα 26-27 με τα δικαιώματα στην εκπαίδευση και πνευματική ζωή.

Άρθρο 28 με την κοινωνική και διεθνή τάξη.

Άρθρο 29 καλύπτει τις ατομικές υποχρεώσεις στην κοινότητα.

Συμφωνίες και αποφάσεις έχουν εκφράσει θετικά την ανάγκη να εξαλειφθούν όλες οι μορφές διάκρισης κατά των γυναικών. Αλλά η ερώτηση που ετέθη είναι:

Μέχρι πόσο αυτές είναι αποτελεσματικές απέναντι στις γυναίκες και τα παιδιά που υποφέρουν μετά τις καταστροφές του πολέμου και της εσωτερικής διαμάχης των πολιτών; Το πρόβλημα της επιβίωσης είναι βασικό — και τι κάνομε για να τους βοηθήσουμε;

Τα προβλήματα των γυναικών και των παιδιών είναι ειδικά, σχετιζόμενα με την κατάσταση των προσφύγων, όπως:

1) τα επακόλουθα της βίας — των ψυχολογικών τραυμάτων, της μοναξιάς.

2) ο διωγμός — ο συνεχής φόβος.

3) η ανασφάλεια και η έλλειψη προστασίας.

4) η σεξουαλική εκμετάλλευση (βιασμός) και η κακοποίηση των παιδιών.

5) η ολική παράβλεψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων — η έλλειψη των ευκαιριών για εκπαίδευση, η έλλειψη προστασίας, απαραβίαστου της ιδιωτικής ζωής, οικογενειακών σχέσεων.

6) Οι γυναίκες υποφέρουν συναισθηματικά επειδή έχουν παραιτηθεί από τους ρόλους τους σαν νοικοκυρές, μητέρες, προσφέρουσες πρωταρχική φροντίδα.

7) οι γυναίκες και τα παιδιά υποφέρουν περισσότερη στέρηση και επίσης καταλήγουν σε μια ζωή χωρίς παραγωγικότητα.

8) οι γυναίκες και τα παιδιά πρόσφυγες σε αναπτυσσόμενες χώρες έχουν ελλειψη από κατάλληλη τροφή, καθαρό πόσιμο νερό.

9) η παιδική θνησιμότητα είναι πολύ υψηλή και σχετικά φτωχή θρέψη και υγεία.

10) η ζήτηση για συνεχή αλλαγή και αντίδραση σε τραυματικές νέες καταστάσεις είναι συχνά πολύ σκληρή για τις περισσότερες γυναίκες και παιδιά. Οι γυναίκες πρέπει να χειριστούν επιτυχώς τα νέα τους περιβάλλοντα, τις νέες γλώσσες, τους νέους κοινωνικούς και οικονομικούς ρόλους, τις νέες οικογενειακές σχέσεις. Έτσι οι γυναίκες είναι αντιπρόσωποι της αλλαγής και των πηγών της συνέχισης και της παράδοσης.

11) οι πρόσφυγες φεύγουν γιατί αναγκάζονται να φύγουν. Οι πατέρες συχνά πεθαίνουν και αφήνουν στις γυναίκες να επωμιστούν το νοικοκυριό.

Εξωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις γυναίκες

Η ένταση της κατάστασης (για τις γυναίκες και παιδιά πρόσφυγες) δίνει αφορμή σε **άλλους εξωτερικούς παράγοντες** που επηρεάζουν τις ζωές των γυναικών και παιδιών π.χ.

1) Το άγχος των ανδρών καταλήγει σε οικογενειακή ένταση και δημιουργεί **τη δυνατότητα της βίας.**

2) Οι γυναίκες εξακολουθούν να παραμένουν **υπεύθυνες για τις σπιτικές ενασχολήσεις** όπου και αν βρίσκονται και αυτό δημιουργεί ένα περιβάλλον για ένταση, οξυθυμία, οργή.

3) Οι μητέρες αλλάζουν πνευματικές θέσεις, επιθυμούν οι κόρες τους να παντρεύονται νωρίς και **όποιον λάχει.**

4) Οι σχέσεις γονέων-παιδιών αλλάζουν και τα παιδιά υποφέρουν. Τα παιδιά ντρέπονται για τους γονείς τους εάν δεν γνωρίζουν τη γλώσσα της επικοινωνίας.

5) Ο ρόλος της γυναίκας σαν «διατηρητής του πολιτισμού» μειώνεται σε έναν ρόλο μη αποτελεσματικό και δημιουργεί σύγκρουση ανάμεσα στις γενιές. Τα παιδιά στερούνται την παιδική ηλικία.

6) Η έλλειψη αυτοπεποίθησης και εμπιστοσύνης σε όλα τα ανθρώπινα όντα.

7) Υψηλός δείκτης αυτοκτονίας, κατάπίεση και προσβολή του να ζεις. Ο θάνατος γίνεται φτηνός, γίνεται απελπισμένος.

Πώς μπορούμε να ανακουφίσουμε;

I. Το Κράτος και οι μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (NGO's) πρέπει να παίρνουν μέρος σε προσπάθειες υπεράσπισης σε διεθνές και εθνικό επίπεδο για να προστατεύονται τα δικαιώματα των γυναικών και παιδιών. Να προωθείται η αντίληψη «το παιδί πρώτο».

II. Η στρατολογία των παιδιών προσφύγων/νέων στις Ένοπλες Δυνάμεις πρέπει να καταγγέλεται.

III. Καθώς αυξάνεται ο αριθμός των μη καταγραφέντων παιδιών και χωρίς εθνικότητα, ειδικά κίνητρα πρέπει να εξευρεθούν για την πρόληψη μιας τέτοιας κατάστασης.

IV. Στα εκτός γάμου παιδιά πρέπει να δοθεί νομική προστασία με τη θέσπιση νέων νόμων για να αντιμετωπιστούν τέτοιες ανώμαλες καταστάσεις. Κανένα παιδί δεν πρέπει να θεωρείται νόθο.

Μετάφραση: Σοφία Παρθενιάδου

*** Η Indrani Iriyagolle είναι Αντιπρόεδρος της Διάσκεψης Γυναικών της Sri Lanka.**